

Granskning av handläggning och boendelösningar avseende asylsökande barn

Enhetschef för verksamheten: Eva Tullander

Granskningen är en del av den uppföljande granskning som genomförts av hela barn- och ungdomsenheten (Dnr2018/KS 0190).

Granskningen är genomförd av:

Ansa Haapala

Kvalitetscontroller

ansa.haapala@tyreso.se

Innehållsförteckning

1	Ensamkommande barn och unga	3
1.1	Ensamkommande barn och unga i Tyresö kommun	3
1.2	Personal och ledning.....	3
1.2.1	Arbetet i verksamheten.....	4
1.2.2	Asylsökande barn.....	5
1.2.3	Samverkan.....	6
1.3	Boendeformer för asylsökande ensamkommande barn och unga.....	6
1.3.1	Boende för asylsökande barn i Tyresö kommun	8
1.3.2	Bedömning av verksamheten.....	9
2	Referenser.....	10

1 Ensamkommande barn och unga

Med ensamkommande barn avses barn och unga som sökt asyl i Sverige innan 18 års ålder utan medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare.

Kommunen ska utreda barnets eller den unges behov och fatta beslut om insatser som till exempel placering i lämpligt boende. Kommunen ansvarar även för att barnet får skolundervisning och vid behov andra insatser under sin uppväxt.

1.1 Ensamkommande barn och unga i Tyresö kommun

Tyresö kommun har sedan 2006 tagit emot asylsökande ensamkommande barn och unga. Under 2014 anvisade Migrationsverket 19 asylsökande barn till Tyresö. Under 2015 anvisades 141¹ asylsökande barn till Tyresö.

Personalresurserna som fanns inom socialförvaltningen räckte inte till för det utökade mottagandet 2015. Detta sammanföll med en stor personalomsättning och personalbrist inom hela den sociala barn och ungdomsvården

Det var även brist på boendeplatser för ensamkommande barn i hela landet. Det stora antalet barn som anlände under 2015 medförde akutplaceringar och att många mindre seriösa utförare sökte sig till branschen.

Under 2016 blev inga asylsökande barn anvisade till Tyresö. Under 2017 tog kommunen emot 16 asylsökande barn och hittills under 2018 har tre barn anvisats till Tyresö.

Verksamheten har i april 2018 ansvar för sammanlagt 92 ensamkommande barn och unga. Av dessa är 21 asylsökande, 17 pojkar och fyra flickor. 61 pojkar och två flickor har permanent uppehållstillstånd och åtta pojkar har tillfälligt uppehållstillstånd.

Enligt socialsekreterarna kommer majoriteten av de asylsökande barnen från Afghanistan, Eritrea och Somalia. Tyresö har även tagit emot några nordafrikanska barn. De är oftast yngre och har en mer komplex problematik.

Det finns även ensamkommande barn och unga som bor och går i skolan i Tyresö och som placerats av andra kommuner. Ansvaret för dessa barn vilar på den placerande kommunen.

1.2 Personal och ledning

I arbetsgruppen som handlägger ärenden rörande ensamkommande barn arbetar sju socialsekreterare och en gruppleddare. Gruppleddartjänsten tillsattes i maj 2017.

---

¹ Statistik inhämtad från barn- och ungdomsenheten

Två socialsekreterartjänster som blir vakanta under året kommer inte att återbesättas eftersom ärendemängden minskar.

En socialsekreterare från familjevårdsenheten har under våren flyttats till arbetsgruppen för ensamkommande barn. Socialsekreteraren ska bland annat handleda familjehemmen och tillsammans med familjevårdsenheten utreda nya familjehem².

Socialsekreterarna har regelbundet enskild ärendegenomgång med gruppleddaren som också ger dagligt stöd vid behov. Under granskningen framkommer att personalen inte har haft någon extern handledning sedan i höstas trots att de uttryckt behov av det.

Det har enligt enhetschefen varit svårt att hitta en lämplig handledare men frågan har lösts under pågående granskning och arbetsgruppen kommer att få extern handledning i höst.

I samtal med socialsekreterare framkommer att gruppleddaren har ett bra ledarskap, hon ger stöd samt bidrar med kunskap som skapar trygghet i arbetet. Socialsekreterarna uttrycker att det finns ett stort behov av att få stöd i arbetet.

1.2.1 Arbetet i verksamheten

Ensamkommande barns behov ska utredas utifrån samma regler och rutiner som gäller för utredningar av andra barn. Barnets situation och behov ska vara utgångspunkten för utredningen. Utifrån utredningen ska socialtjänsten ta ställning till vad barnet har för behov av insatser.

Arbetsgruppen handlägger alla ensamkommande barn och unga, det vill säga både asylsökande och de som fått permanent eller tillfälligt uppehållstillstånd. Ett barn som har anvisats till Tyresö räknas som ensamkommande upp till 21 år förutsatt att barnet har uppehållstillstånd, går i skolan och har en pågående placering av socialtjänsten.

Socialsekreterarna har till uppgift att genomföra samtliga moment som ingår i handlägningsprocessen. De ska ta emot anmälan och ansökan, göra skyddsbedömning, förhandsbedömning, utreda och bedöma behovet av insatser, tillgodose insatser och följa upp dessa, samt överväga eller ompröva vården var sjätte månad.

Verksamheten som rör ensamkommande barn och unga skiljer sig genom att alla barn och unga är placerade, vilket innebär många överväganden av vården.

De intervjuade socialsekreterarna uttrycker att de börjar komma ifatt med arbetet nu när verksamheten har varit fullt bemannad och det finns en

---

² Rekrutering av familjehem görs av familjevårdsenheten.

gruppleddare som kan ge stöd och leda arbetet. Socialsekreterarna har inte tidigare arbetat i par om två, men nu när verksamheten haft full bemanning har man kunnat arbeta med en medhandläggare om så behövs utifrån ärendets karaktär.

Gruppleddaren uppger att när hon började i verksamheten var kvaliteten på arbetet eftersatt och verksamheten inte rättssäker, till exempel registrerades inte alla orosanmälningar i verksamhetssystemet. Dessa brister har nu enligt gruppleddaren åtgärdats. Detta bekräftas i samtal med socialsekreterare.

Verksamhetsstatistiken visar att antalet registrerade anmälningar³ har ökat från 38 anmälningar under 2016 till 150 under 2017. Anmälningarna handlar vanligen om hög skolfrånvaro, psykisk ohälsa och/eller missbruk av droger. Verksamheten har fått göra ett stort antal nya utredningar samt omplaceringar avseende de barn som kom under 2015 och som placerades akut. 2017 genomförde verksamheten 144 utredningar, varav 27 utredningar (19 procent) överskred den lagstadgade utredningstiden om fyra månader. Enligt gruppleddaren finns förutsättningarna för att slutföra utredningarna inom fyra månader.

Verksamheten har skriftliga rutiner för handläggning och utredning av ensamkommande barn och unga. Rutinerna är kända av de intervjuade socialsekreterarna men delvis inaktuella då förutsättningarna för verksamheten kontinuerligt förändras.

En revidering av rutinerna har påbörjats. Socialförvaltningens stab har också påbörjat ett arbete med att ta fram nya riktlinjer för handläggning av ensamkommande barn och unga.

1.2.2 Asylsökande barn

Socialsekreterarna berättar att många av de asylsökande i nuläget får avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd. Oftast kan inte minderåriga utvisas förrän de fyllt 18 år på grund av att det inte finns ett ordnat mottagande för barnet i hemlandet. Om en minderårig får avslag betyder det att kommunen har ansvar för barnet fram till att denne blir myndig och kan utvisas.

---

³ Ej unika individer

De asylsökande barn som socialsekreterarna möter idag mår sämre psykiskt eftersom det har varit en lång väntan på asylbesked för många av dem som kom 2015. De intervjuade socialsekreterarna upplever att arbetet med målgruppen har blivit tyngre.

I en nyligen publicerad studie som Karolinska institutet genomfört på uppdrag av Socialstyrelsen har självskaðebeteende, suicidförsök och annan dödlighet bland ensamkommande asylsökande barn och unga i Sverige kartlagts under en treårsperiod. Suicidtalén 2017 är nio gånger högre bland ensamkommande asylsökande barn och unga mellan 10-21 år, än jämnåriga i Sveriges befolkning. Suicid var den absolut främsta dödsorsaken bland ensamkommande asylsökande barn och unga.

Det framkommer att de flesta av socialsekreterarna har ansvar för någon eller några asylsökande barn som försökt att ta livet av sig eller skadat sig själva.

Kommunernas rätt till statlig ersättning för ensamkommande asylsökande som fyllt 18 år förändrades den 1 juli 2017. När det asylsökande barnet fyller 18 år betraktas det som en vuxen i asylprocessen och ansvaret för mottagandet övergår till Migrationsverket.

Under 2017 avslutades 36 ärenden med anledning av att den unge fyllt 18 år eller blivit uppskriven i ålder efter en åldersbedömning. Under 2018 har hittills 10 ärenden avslutats.

1.2.3 Samverkan

Verksamheten deltar i ett nätverk med de andra Södertörnskommunerna kring ensamkommande barn. Det finns ett chefsnätverk där gruppleðaren och chefer inom Södertörn deltar och ett nätverk för socialsekreterare.

Verksamheten har vid behov samverkan med ungdomsjouren i Stockholm, socialjouren, gränspolisen, frivilligorganisationer och andra kommuner, främst kring asylsökande nordafrikanska barn.

Socialsekreterare efterfrågar stöd och samarbete med vuxenenheten avseende ensamkommande unga som har missbruksproblematik., eftersom kunskapen inte finns inom arbetsgruppen. Samarbete har endast förekommit i något enstaka fall.

1.3 Boendeformer för asylsökande ensamkommande barn och unga

I socialtjänstlagen anges de olika boendeformerna som socialnämnden har ett särskilt ansvar för och som utgör placeringsalternativ för bland annat ensamkommande barn och ungdomar.

Placeringsformer enligt 6 kap. SoL

Socialnämnden ska sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett

1. familjehem
2. hem för vård eller boende, eller
3. stödboende för barn och unga i åldern 16-20 år

Vidare anges att ett barn inte utan särskilda skäl får vara placerat i ett jourhem längre än två månader efter att nämndens utredning avslutats, vilket kan innebära sammanlagt sex månader. Särskilda skäl kan vara att det saknas lämpligt familjehem eller annan vårdform där barnet kan placeras.

Jourhem

Jourhem tar emot ett barn som behöver placeras akut. Barn/ungdomar bor i ett jourhem en kortare period, oftast i väntan på ett familjehem eller en annan vårdform. Jourhem ska vara utredda och godkända av socialnämnden

Familjehem

Ett familjehem ska erbjuda barnet en familjetillhörighet och uppdraget är knutet till de personer som utretts och bedömts vara lämpliga att ta emot ett visst barn i sitt hem. Ju yngre det ensamkommande barnet är desto mer talar för att barnet behöver den familjetillhörighet som ett familjehem syftar till att ge.

Hem för vård och boende (HVB)

Med ett hem för vård och boende menas ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med boende.

Som regel är det olämpligt att personer med olika behov vårdas i samma HVB, därför finns det särskilda HVB för ensamkommande barn. Ett HVB, som tar emot barn, ska vara bemannat dygnet runt men behöver inte vara bemannat de tider då barnen inte vistas där. Ett HVB ska tillgodose barnens behov av trygg livsmiljö, daglig omsorg och stöd.

Stödboende

Stödboende kännetecknas oftast av ett antal lägenheter/boenden i en sammanhållen verksamhet. Stödboende är i första hand ett alternativ för unga i åldern 18-20 år, men om det finns särskilda skäl kan även 16-17-åringar placeras i ett stödboende. Placeringsformen innefattar boende och individuellt stöd.

Syftet med en placering i stödboende är att under trygga former förbereda ungdomen för ett vuxenliv och självständigt boende. Stödboende kan fungera som utslussning efter familjehem eller HVB. Det finns inga krav på att personal ska finnas på plats hela tiden, personal ska dock vara tillgänglig dygnet runt och kunna infinna sig i stödboendet utan dröjsmål.

1.3.1 Boende för asylsökande barn i Tyresö kommun

En skillnad jämfört med flertalet andra utredningar av barn är att det asylsökande barnet har ett omedelbart behov av placering. Vid en anvisning av ett asylsökande barn till Tyresö görs först en snabb bedömning av var barnet kan placeras. Den fortsatta utredningen syftar till att bedöma behovet av ett mer långsiktigt boende som möter barnets behov, och vilka övriga insatser som barnet kan behöva. De flesta asylsökande barn och unga placeras vanligen initialt i ett HVB, då det är svårt att med ett par dagars varsel hitta ett jourhem som stämmer överens med barnets behov.

Under utredningens gång när man lärt känna barnet kan barnet behöva omplaceras. Ju yngre barnet är desto större är behovet av placering i en familj. En placering i jourhem leder ofta till att barnet blir familjehemsplacerad i det hemmet.

Kommunen har tidigare haft avtal med olika HVB och familjehemsföretag avseende platser för ensamkommande barn. Avtalen har avslutats eftersom antalet asylsökande barn har minskat, men även på grund av de förändrande ersättningsnivåerna från Migrationsverket.

Alla placeringar i HVB och jourhem sker nu i form av direktupphandlingar när behov uppstår. För socialsekreterarna innebär det att ringa runt och söka plats inför varje placering. De uppger att många HVB för ensamkommande har lagt ner sin verksamhet. Enligt gruppledaren är det ofta behov av omplacering av ensamkommande barn och det är svårt att hitta boenden som svarar mot barnets behov.

Tyresö har två asylsökande barn placerade inom kommunen, 19 av de asylsökande är placerade i annan kommun. De asylsökande barnen i Tyresö är placerade i nedanstående boendeformer⁴.

Boendeform	Köpt plats	Kommunal regi	Totalt
Jourhem	9 personer	0	9 personer
Familjehem	1 person	1 person	2 personer
HVB	9 personer	0	9 person
SIS ⁵ (vård enligt LVU)	1 person	0	1 person

Med köpt jourhem avses konsulentstödda jourhem⁶. Med jourhem i kommunal regi avses familjehem som förvaltningen rekryterat och ger stöd till.

HVB-verksamheten i kommunal regi har fått nya lokaler under våren 2018 och antalet boendeplatser har utökats från sju till tio. Verksamheten ”Fyran”, som

⁴ Siffror per den 31 mars 2018

⁵ Statens institutionsstyrelse, SiS, bedriver tvångsvård och verkställer slutna ungdomsvård

⁶ Familjehem som har rekryterats av och får stöd från en enskild verksamhet.

bedrivs inom resursenheten, tar nu emot både asylsökande och ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd. Tidigare har det kommunala boendet endast tagit emot ensamkommande med uppehållstillstånd.

Riksdagen har 2018-04-25 fattat beslut om att en kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn endast får placera barnet i ett boende i den egna kommunen om det inte finns särskilda skäl med hänsyn till barnets vårdbehov. Lagförändringarna⁷ börjar gälla den 1 juni 2018.

Det är i nuläget oklart vad det kommer att innebära för Tyresö kommun.

1.3.2 Bedömning av verksamheten

Kvaliteten i handläggningen av ärenden rörande asylsökande barn har förbättrats.

---

⁷ Ändringar i socialtjänstlagen och lagen om mottagande av asylsökande

2 Referenser

Socialtjänstlagen

Handläggning av ärenden som gäller barn och unga - *SOSF 2014:6*

Utreda barn och unga-Handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen *Socialstyrelsen 2015*

Ensamkommande barn och unga-Handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter- *Socialstyrelsen 2016*

Behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård *SOSF 2014:7*

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2017/18: SfU20

Slutredovisning av uppdraget med anledning av det ökade mottagandet av ensamkommande barn m.m. –*Socialstyrelsen 2017*